

ਬਪਤਿਸਮਾ ਅਤੇ ‘‘ਜਿੰਦਗੀ ਦਾ ਨਵਾਂਖਣ’’

ਅਥਵਾ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ ਹੋ ਭਈ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਸੀਹ ਜਿਸੂ ਦਾ ਬਪਤਿਸਮਾ ਲਿਆ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਹਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਬਪਤਿਸਮਾ ਲਿਆ? ਸੋ ਅਸੀਂ ਮੌਤ ਦਾ ਬਪਤਿਸਮਾ ਲੈਣ ਕਰਕੇ ਉਹ ਦੇ ਨਾਲ ਦੱਬੇ ਰਾਏ ਤਾਂ ਜੋ ਜਿਵੇਂ ਪਿਤਾ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਦੇ ਵਸੀਲੇ ਨਾਲ ਮਸੀਹ ਮੁਰਦਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜਿਵਾਲਿਆ ਗਿਆ ਤਿਵੇਂ ਅਸੀਂ ਵੀ ਨਵੇਂ ਜੀਵਨ ਦੇ ਰਾਹ ਚੱਲੀਏ (ਰੋਮੀਆਂ 6:3-4)।

ਰੋਮੀਆਂ 6:1-7 ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਇਤਾਂ ਤਕ ਲੈ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਪੌਲਸ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। 1 ਤੋਂ 3 ਅਧਿਆਇਆਂ ਵਿਚ ਪੌਲਸ ਮਸੀਹ ਦੇ ਬਗੈਰ ਗੈਰ ਯਹੂਦੀ ਅਤੇ ਯਹੂਦੀਆਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਗੈਰ ਯਹੂਦੀ ਲੋਕ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੇ ਪਾਪੀ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਜੋ ਯਹੂਦੀਆਂ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਹੀ ਘਿਰਣਾ ਯੋਗ ਸਨ। ਉਹ ਮੂਰਤੀਪ੍ਰਾਜਕ, ਨਜਾਇਜ਼ ਜਿਸਮਾਨੀ ਰਿਸਤੇ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਅਧਰਮੀ ਲੋਕ ਸਨ (1:24-32)।

ਯਹੂਦੀਆਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲੋਂ ਬੇਹਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਵੀ ਕੁਝ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਸੀ (2:1)। ਆਪਣੀ ਰੂਹਾਨੀ ਭਲਿਆਈ ਲਈ, ਉਹ ਇਹ ਮਾਣ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਸਰ੍ਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸੁੰਨਤ ਹੋਈ ਸੀ (2:17, 25)। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਿੰਦਗੀ ਸਰ੍ਹਾ ਦੇ ਮਾਪਦੰਡ ਜਾਂ ਸੁੰਨਤ ਦੇ ਅਰਥ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਗੈਰ ਯਹੂਦੀਆਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਉਹ ਵੀ ਪਾਪੀ ਸਨ (3:9, 10, 23)।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਛੁਟਕਾਰਾ ਹੋਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਦੋਸ਼ ਹੀ ਲਗਦਾ ਸੀ (2:5-13)। ਨਾ ਤਾਂ ਗੈਰ ਯਹੂਦੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਯਹੂਦੀ ਆਪਣੇ ਕੰਮਾਂ ਨਾਲ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾ ਸਕਦੇ ਸਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਸਭ ਪਾਪੀ ਹੀ ਸਨ (3:9, 10, 23) ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਧ ਨਹੀਂ ਬਣਾ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਆਪਣੇ ਕੰਮਾਂ ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਣ ਦੀ ਬਜਾਏ (4:1-8), ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਬੁਰੇ ਕੰਮਾਂ ਨਾਲ ਰੁਕਾਟਵ ਪੈਂਦੀ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਜਿਸੂ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਰੱਖਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੁਕਤੀ ਲਈ ਬੁਦਾ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨੂੰ ਸੰਭਵ ਬਣਾਇਆ ਸੀ (5:1, 2)।

ਇਹ ਕਿਰਪਾ ਸ਼ਰੂ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ ਸੀ ਸਗੋਂ ਇਸਦੇ ਉਲਟ ਇਹ ਇਸ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪਾਪ ਵਿਚ ਹੀ ਰਹਿਣ ਦਿੰਦੀ ਸੀ (3:20; 5:20, 21)। ਗੈਰ ਯਹੂਦੀਆਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਕੋਈ ਚੰਗੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਕਾਰਣ ਪਾਪੀ ਸਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਨੁੱਖੀ ਪਰਖ ਅਤੇ ਤਜ਼ਰਬੇ ਨਾਲ ਪਾਈ ਬੁਦਾ ਦੀ ਇੱਛਿਆ ਦੇ ਗਿਆਨ ਦਾ ਉਲੰਘਣ ਕੀਤਾ ਸੀ (1:21; 2:14, 15)। ਯਹੂਦੀ ਅਤੇ ਗੈਰ ਯਹੂਦੀ ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਅਧਰਮੀ ਸਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਦੋਹਾਂ ਨੇ ਹੀ ਉਸ ਮਾਪਦੰਡ ਨੂੰ ਤੋਝਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਹ ਰਹਿ ਰਹੇ ਸਨ। ਮਾਫ਼ੀ ਨੂੰ ਸੰਭਵ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਬੁਦਾ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਾਪਾਂ ਅਤੇ ਔਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਢੱਕਣ ਲਈ, ਧਾਰਮਿਕਤਾ ਅਤੇ

ਮਾਫ਼ੀ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਯਿਸੂ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਕਿਰਪਾ ਦਿੱਤੀ (5:20, 21)।

“ਭਜਾ ਪਾਪ ਕਰਦੇ ਰਹੀਏ ਕਿ ਕਿਰਪਾ ਬਹੁਤ ਹੋਵੇ?” (6:1)

ਮਾਫ਼ੀ ਪਾਏ ਕਈਆਂ ਦੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿਚ ਇਹ ਸਵਾਲ ਉੱਠਿਆ ਹੋਵੇਗਾ: ‘ਕੀ ਅਸੀਂ ਪਾਪ ਕਰਦੇ ਰਹੀਏ ਕਿ ਕਿਰਪਾ ਬਹੁਤ ਹੋਵੇ?’ (ਰੋਮੀਆਂ 6:1 ਅ)। ਇਸਦੀ ਤੁਲਨਾ ਇਕ ਜਵਾਨ ਲਾੜੀ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਿਸਦੇ ਅਮੀਰ ਚਾਚੇ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਜੇ ਉਸ ਨੂੰ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਪਤੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਮਾਲੀ ਤੰਗੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ ਲਾਹ ਦਏਗਾ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਤਨੀ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਤੀਜਾ ਕੱਢਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪੈਸਿਆਂ ਦੀ ਛਿਕਰ ਨਾ ਕਰਨ, ਸਗੋਂ ਅਸਿਹੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਖੁਰਦ ਲੈਣ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋਣ, ਜਿਵੇਂ ਇਕ ਮਹਿੰਗੀ ਕਾਰ, ਨਵਾਂ ਘਰ, ਮਹਿੰਗੇ ਕੱਪੜੇ ਅਤੇ ਗਹਿਣੇ ਆਦਿ। ਤਾਂ ਵੀ ਉਹ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਉਪਾਰ ਲੈ ਕੇ ਆਪਣੇ ਦੌਲਤਮੰਦ ਚਾਚੇ ਵੱਲੋਂ ਕਰਜੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਕਰਕੇ ਚਾਚੇ ਦੀ ਮਹਾਨਤਾ ਅਤੇ ਦਿਆਲਰੀ ਦਾ ਨਜ਼ਾਇਜ਼ ਫਾਇਦਾ ਚੁੱਕਦੇ ਹਨ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਖੁਦਾ ਨੇ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਪਾਪ ਢੱਕ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ, ਪਰ ਇਸ ਵਿਚ ਉਸਦਾ ਮਕਸਦ ਸਾਨੂੰ ਪਾਪ ਭਰੀ ਜਿੰਦਗੀ ਜੀਣ ਲਈ ਉਤਸਾਹਿਤ ਕਰਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਿਰਪਾ ਦਾ ਇਹ ਮਕਸਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪੌਲਸ ਨੇ ਸਿਖਾਇਆ ਕਿ ਬਪਤਿਸਮੇ ਵਿਚ ਇਕ ਸਹੀ ਰੂਹਾਨੀ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਨਾਲ ਇਕ ਨਵਾਂ ਸੁਭਾਅ ਬਣਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮਸੀਹੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਯਿਸੂ ਵਿਚ ਨਵੀਂ ਜਿੰਦਗੀ ਜੀਣਾ ਜੁਰੂ ਹੈ ਯਾਨੀ ਕਿਰਪਾ ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੋਣ ਦੇ ਕਾਰਣ ਉਹ ਪਾਪ ਵਿਚ ਲੱਗਾ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ।

“ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਵਿਚ ਬਪਤਿਸਮਾ” (6:3, 4)

ਬਪਤਿਸਮਾ ਅਤੇ ਨਵਾਂ ਜੀਵਨ

ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਅਜੀਬ ਲਗ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੌਲਸ ਨੇ ਕਿਰਪਾ ਦੇ ਅਪਮਾਨ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਾਰ ਲਈ ਬਪਤਿਸਮੇ ਨੂੰ ਚੁਣਿਆ (ਰੋਮੀਆਂ 6:1-7) ਜੋ ਬਪਤਿਸਮਾ ਰੂਹਾਨੀ ਸੰਬੰਧਾਂ ਦੇ ਬਹੁਰ ਸਿਰਫ ਇਕ ਕਰਮਕਾਂਡ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਪਾਪ ਭਰੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਖਤਮ ਹੋਣ ਦੇ ਲਈ ਬਪਤਿਸਮੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਤਰਕ ਨਹੀਂ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਪਰ ਜੇ ਬਪਤਿਸਮੇ ਨਾਲ ਇਕ ਰੂਹਾਨੀ ਯਾਨੀ ਜਿੰਦਗੀ ਬਦਲਣ ਵਾਲਾ ਅਹਿਸਾਸ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਖੁਦਾ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਦੇ ਸਰੀਰਕ ਕੰਮਾਂ ਤੋਂ ਵਧ ਕੇ ਹੈ, ਤਾਂ ਪੌਲਸ ਦਾ ਨਰਕ ਮੰਨਣ ਦੇ ਕਾਬਲ ਹੈ ਕਿ ਬਪਤਿਸਮੇ ਦੇ ਬਾਅਦ ਤਰਕ ਮੰਨਣ ਦੇ ਕਾਬਲ ਹੈ ਕਿ ਬਪਤਿਸਮੇ ਦੇ ਬਾਅਦ ਨਵਾਂ ਜਨਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਯਿਸੂ ਦੀ ਮੌਤ ਵਿਚ ਬਪਤਿਸਮਾ ਲੈ ਕੇ ਸਾਡਾ ਰਿਸਤਾ ਯਿਸੂ ਦੇ ਨਾਲ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ (ਰੋਮੀਆਂ 6:3) ਸਲੀਖ ਤੇ ਆਪਣੀ ਮੌਤ ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਯਿਸੂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜਿਸਮਾਨੀ ਜਾਨ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਪਰ ਉਹ ਤਾਂ ਸਿਰਫ ਜਿਸਮਾਨੀ ਜਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਦੇ ਲਈ ਹੀ। ਰੂਹਾਨੀ ਮਤਲਬ ਵਿਚ ਬਪਤਿਸਮਾ ਉਹ ਵੇਲਾ ਅਤੇ ਕੰਮ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਾਡੇ ਬੀਤੇ ਹੋਏ ਪਾਪ ਭਰੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਅੰਤ ਹੋਵੇ ਤੇ ਨਵੇਂ ਰੂਹਾਨੀ ਜੀਵਨ ਦਾ ਅੰਭ ਹੋਵੇ।

ਪੌਲਸ ਦਾ ਮਕਸਦ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਪਾਪੀ ਇਨਸਾਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਸਰੀਰਕ ਰੂਪ ਨਾਲ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਅਤੇ ਉਸੇ ਪਾਪ ਭਰੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਬਾਹਰ ਆਉਣ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਸਾਨੂੰ ਪੁਰਾਣੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਯਿਸੂ ਦੀ ਮੌਤ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਫਿਰ ਜੀ ਉੱਠਣ ਨਾਲ ਸਾਡੀ ਜਿੰਦਗੀ ਦਾ ਰਿਸਤਾ ਉਸ ਨਾਲ ਜੁੜ ਗਿਆ ਹੈ।

ਪੌਲਸ ਨੇ ਬਪਤਿਸਮੇ ਨੂੰ ਇਕ ਸੰਕੇਤਿਕ ਕੰਮ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵੇਖਿਆ ਹੈ। ਡਗਲਸ ਮੂਨ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ :

... ਰੋਮੀਆਂ 6 ਵਿਚ (ਜਾਂ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਵਿਚ) ਕਿਤੇ ਵੀ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਹਕੀਕੀ ਜਿਸਮਾਰੀ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਯਾਨੀ ਬਪਤਿਸਮੇ ਵਿਚ ਗੋਤਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਣਾ ਸੰਕੇਤਿਕ ਮਹੱਤਤਾ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੇ ਸਨ। ਯਕੀਨਨ, ਰੋਮੀਆਂ 6 ਵਿਚ ਕੇਂਦਰ ਬਿੰਦੂ ਬਪਤਿਸਮੇ ਦੇ ਕਰਮਕਾਂਡਾਤੇ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਬਪਤਿਸਮੇ ਦੀ ਘਟਨਾ ਹੈ।'

ਐਂਡਰਸ ਨਾਈਗ੍ਰੋਨ ਇਸ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੈ :

ਬਪਤਿਸਮਾ ਲੈਣ ਵਾਲਾ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਛੁੱਕ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸਦਾ ਇਹ ਕੰਮ “ਮਸੀਹ ਦੇ ਨਾਲ” ਦਫ਼ਨ ਹੋਣ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਦ ਉਹ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਹਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ‘‘ਮਸੀਹ ਦੇ ਨਾਲ’’ ਜੀ ਉੱਠਣ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਹੈ। ਪਰ ਜੇ ਇਸ ਕਾਰਣ ਕੋਈ ਬਪਤਿਸਮੇ ਦੇ ਪੌਲਸ ਦੇ ਨਜ਼ਰਿਏ ਨੂੰ ਉਸ ਮਤਲਬ ਵਿਚ ਉਹਦਾ ਉਪਯੋਗ ਅਕਸਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ‘‘ਸੰਕੇਤਕ’’ ਆਖੇ ਤਾਂ ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਗਲਤ ਵਿਆਖਿਆ ਹੋਵੇਗੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਪੌਲਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਬਪਤਿਸਮੇ ਵਿਚ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹਕੀਕਤਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਨਾ ਕਿ ਸਿਰਫ ਸੰਕੇਤਿਕ ਪ੍ਰਤਿਨਿਧਿਤਾ। ਜਿਸਦਾ ਸੰਕੇਤ ਬਪਤਿਸਮੇ ਵਿਚ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਵੀ ਹਕੀਕਤ ਵਿਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਸੰਖੇਪ ਵਿਚ ਬਪਤਿਸਮੇ ਨਾਲ ।

ਫਿਰ ਤਾਂ ਬਪਤਿਸਮਾ ਯਿਸੂ ਵਿਚ ਸਾਨੂੰ ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਨਾਲ ਜੋੜਦਾ ਹੈ।

ਨਵੇਂ ਜੀਵਨ ਦੇ ਵਿਖੇ ਤਿੰਨ ਸਵਾਲ :

ਰੋਮੀਆਂ 6:1-3 ਪੌਲਸ ਨੇ ਤਿੰਨ ਅਗਾਂਹਵਧੂ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛੇ। (1) ‘ਕੀ ਅਸੀਂ ਪਾਪ ਕਰਦੇ ਰਹੀਏ, ਕਿ ਕਿਰਪਾ ਬਹੁਤ ਹੋਵੇ?’ (ਆਇਤ 1ਅ); (2) ‘ਅਸੀਂ ਜਦ ਪਾਪ ਲਈ ਮਰ ਗਏ ਤਾਂ ਫਿਰ ਅੱਗੇ ਨੂੰ ਉਸ ਵਿਚ ਜੀਵਨ ਕਿਉਂ ਗੁਜ਼ਾਰੀਏ?’ (ਆਇਤ 2ਅ); ਅਤੇ (3) ‘ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਕਿ ਅਸੀਂ ਜਿੰਨਿਆਂ ਨੇ ਮਸੀਹ ਯਿਸੂ ਦਾ ਬਪਤਿਸਮਾ ਲਿਆ, ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਬਪਤਿਸਮਾ ਲਿਆ?’ (ਆਇਤ 3)।

ਪੌਲਸ ਨੇ ਪਹਿਲੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ‘‘ਕਦੀ ਨਹੀਂ! ’’ ਇਸ ਵਾਕਾਂਸ ਦੇ ਇਸਤੇਮਾਲ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਪਾਪਾਂ ਨੂੰ ਢੱਕਣ ਦੇ ਲਈ ਕਿਰਪਾ ਦੀ ਉਮੀਦ ਨਾਲ ਪਾਪ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਪੌਲਸ ਦਾ ਸਵਾਲ ਸਾਹਿਤਿਕ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇਗੀ। ਉਹ

ਇਹ ਜੋਰ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਬਪਤਿਸਮੇ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਤਜਰਬੇ ਦੇ ਕਾਰਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਮਝ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕੀ ਆਖ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਏਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੌਲਸ ਦਾ ਫੂਜਾ ਸਵਾਲ ਇਸਦੇ ਜਵਾਬ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਅਸੀਂ ਪਾਪ ਪੱਖੋਂ ਮਰ ਗਏ ਹਾਂ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਇਸ ਵਿਚ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨਾ ਗੁਜ਼ਾਰੀਏ।

ਤੀਸਰੇ ਸਵਾਲ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ, ਪੌਲਸ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਪਾਪ ਨਾਲ ਸਾਡੀ ਮੌਤ ਯਿਸੂ ਵਿਚ ਬਪਤਿਸਮਾ ਲੈਣ ਵੇਲੇ ਹੋਈ ਸੀ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਉਹਦੀ ਮੌਤ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੋਏ ਸੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਉਸ ਮੌਤ ਤੋਂ ਜੀ ਉਠੇ ਹਾਂ, ਇਸ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਪਾਪ ਭਰੇ ਜੀਵਨ ਤੋਂ ਛੱਟਣ ਦੇ ਕਾਰਣ ਜੀਵਨ ਦੇ ਨਵੇਂਪਣ ਵਿਚ ਚੱਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

‘‘ਮਰ ਗਏ’’ (ਆਇਤਾਂ 2, 7, 8) ‘‘ਮਰਿਆ’’ (ਆਇਤਾਂ 11, 13); ਅਤੇ ਮੌਤ (ਆਇਤ 4) ਤੋਂ ਪੌਲਸ ਦੇ ਕਹਿਣ ਦਾ ਭਾਵ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਸਾਡੇ ਪਾਪ ਭਰੇ ਅਤੀਤ ਨੂੰ ਛੱਟਣਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ‘‘ਦੇ ਲਈ ਮਰੇ ਹੋਏ’’ ‘‘ਦੇ ਲਈ ਮਰ ਗਿਆ’’, ਅਤੇ ‘‘ਦੀ ਵੱਲੋਂ ਮਰ ਗਏ’’ ਤੋਂ ਉਹ ਇਸ ਧਾਰਣਾ ਦਾ ਬਿਆਨ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਪਾਪ ਦੀ ਉਹ ਸਮਰੱਥਾ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਡੇ ਤੇ ਕਾਬਿਜ਼ ਸੀ (ਰੋਮੀਆਂ 7:4; ਗਾਲਾਤੀਆਂ 2:19; ਕੁਲੁਸੀਆਂ 2:20; 3:3-5; 1 ਪਤਰਸ 2:24) ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਪੌਲਸ ਨੇ ਆਇਤ 2 ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਕਿ ਅਸੀਂ ‘‘ਪਾਪ ਦੇ ਲਈ ਮਰ ਗਏ।’’ ‘‘ਇਹ ਕਦੋਂ ਅਤੇ ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਗਿਆ? ਰਸੂਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਬਪਤਿਸਮੇ ਵਿਚ ਅਤੇ ਬਪਤਿਸਮੇ ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਹੋਇਆ।’’³

ਪਾਪ ਤੋਂ ਮੌਤ ਦਾ ਸਾਡਾ ਉਦੇਸ਼ ਪਾਪ ਭਰੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਅੰਤ ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਜੀਵਨ ਯਾਨੀ ਧਾਰਮਿਕਤਾ ਦਾ ਜੀਵਨ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨਾ ਹੈ (ਰੋਮੀਆਂ 6:4)। ਬਪਤਿਸਮਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਤੇ ਅਸੀਂ ਆਤਮਿਕ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਯਿਸੂ ਦੀ ਮੌਤ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਜੀ ਉੱਠਣ ਦੀ ਸਮਾਨਤਾ ਵਿਚ ਆਉਂਦੇ ਹਾਂ। ਬਪਤਿਸਮੇ ਦੁਆਰਾ ਸਾਨੂੰ ਰੂਹਾਨੀ ਨਵੇਂਪਣ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਯਿਸੂ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਜੀ ਉੱਠਣ ਦੁਆਰਾ ਇਕ ਜਿਸਮਾਨੀ ਨਵੇਂਪਣ ਵਿਚ ਪਰਵੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਸੀ (ਰੋਮੀਆਂ 6:5)।

ਇਹ ਤਬਦੀਲੀ ਇਸ ਲਈ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਬਪਤਿਸਮੇ ਵਿਚ ‘‘ਸਾਡੀ ਪੁਰਾਣੀ ਮਨੁੱਖਤਾਈ ਉਹ ਦੇ ਨਾਲ ਸਲੀਬ ਉੱਤੇ ਚੜ੍ਹਾਈ ਗਈ ਭਈ ਪਾਪ ਦਾ ਸਰੀਰ ਨਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਅਗਾਹਾਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਪਾਪ ਦੀ ਗੁਲਾਮੀ ਨਾ ਕਰੀਏ।’’ (ਰੋਮੀਆਂ 6:6)। ਪੌਲਸ ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਪੁਰਾਣੇ ਸੁਭਾਅ ਦਾ ਕੇਵਲ ਇਕ ਹੀ ਹਿੱਸਾ ਖਤਮ ਹੋਵੇ, ਸਗੋਂ ਉਹ ਆਖ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਪੁਰਾਣੀ ਮਨੁੱਖਤਾ ਨੂੰ ਯਿਸੂ ਦੇ ਨਾਲ ਸਲੀਬ ਤੇ ਚੜ੍ਹਾ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਸਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਇਹ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ‘‘ਪਾਪ ਤੋਂ ਛੁੱਟ ਗਏ।’’ ਹਾਂ (ਰੋਮੀਆਂ 6:7)। ਪਾਪ ਤੋਂ ਮਰ ਕੇ, ਅਸੀਂ ਪਾਪ ਦੀ ਗੁਲਾਮੀ, ਪਾਪ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ, ਅਤੇ ਪਾਪ ਕਰਨ ਤੋਂ ਛੁੱਟ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ। ਇਹ ਸਭ ਯਿਸੂ ਦੇ ਨਾਲ ਦਫ਼ਨਏ ਜਾਣ ਅਤੇ ਜੀ ਉੱਠਣ ਵਿਚ ਉਸਦੀ ਰੂਹਾਨੀ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਦੇ ਕਾਰਣ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਪਾਪ ਲਈ ਮਰਨਾ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕਤਾ ਲਈ ਜੀ ਉੱਠਣਾ ਬਪਤਿਸਮਾ ਲੈ ਲੈਣ ਨਾਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਸਗੋਂ ਇਸਦੇ ਨਾਲ ਦਿਲੋਂ ਕਬੂਲ ਕਰਨਾ ਵੀ ਜੁਝਿਆ ਹੈ। ‘‘ਪਰ ਧੰਨਵਾਦ ਹੈ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦਾ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਤੁਸੀਂ ਪਾਪ ਦੇ ਦਾਸ ਸਾਓ ਪਰ ਜਿਸ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਸੱਚੇ ਵਿਚ ਢਾਲੇ ਗਏ ਤੁਸੀਂ ਮਨੋਂ ਉਹ ਦੇ ਆਗਿਆਕਾਰ ਹੋ ਗਏ। ਅਤੇ ਪਾਪ ਤੋਂ ਛੁੱਟ ਕੇ ਤੁਸੀਂ ਧਰਮ ਦੇ ਦਾਸ

ਬਣ ਗਏ'' (ਰੋਮੀਆਂ 6:17, 18)।

ਅੱਗੇ ਨੂੰ ਪਾਪ ਦੀ ਗੁਲਾਮੀ ਵਿਚ ਨਾ ਰਹੀਏ (6:6, 7)

ਪੌਲਸ ਮੁਆਫ ਹੋਣ ਦੇ ਮਤਲਬ ਵਿਚ ਪਾਪ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰੇ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜਦਕਿ ਇਹ ਬਪਤਿਸਮੇ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਅਸੀਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇਕ ਹੈ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 2:38; 22:16)। ਰੋਮੀਆਂ 6:1-4 ਵਿਚ ਉਸਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਸੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਪਾਪ ਦੇ ਬੰਧਨ ਤੋਂ ਗੁਲਾਮੀ ਤੋਂ ਛੁੱਟ ਗਏ ਹਾਂ, ਇਸ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਮਾਡੀ ਦੇ ਲਈ ਖੁਦਾ ਦੇ ਝੜਲ ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਰਹਿ ਕੇ ਪਾਪ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਲੱਗੇ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਲਈ ਪਾਪ ਵਿਚ ਜਿੰਦਗੀ ਗੁਜ਼ਾਰਨਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ ਸਗੋਂ ਉਸਨੇ ਇਹ ਆਖਿਆ ਕਿ ਪਾਪ ਕਰਨਾ ਸਾਡੇ ਨਵੇਂ ਜੀਵਨ ਤੇ ਪਾਪ ਤੋਂ ਸਾਡੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਨਵੀਂ ਜਿੰਦਗੀ ਇਸ ਲਈ ਗੁਜ਼ਾਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਪਾਪ ਦੇ ਨਿਮੱਤ ਜਿਸੂ ਦੀ ਮੰਤ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੋ ਕੇ ਬਪਤਿਸਮੇ ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਨਵੇਂ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੋ ਗਏ ਹਾਂ। ਪੁਰਾਣੇ ਚਾਲ-ਚੱਲਨ ਨੂੰ ਸਲੀਬ ਤੇ ਚੜ੍ਹਾ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ; ਪਾਪ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਮਿਟਾ ਕੇ ਸਾਨੂੰ ਪਾਪ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਲੱਗੇ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ (ਰੋਮੀਆਂ 6:6)।

ਇਸ ਕਾਰਣ ਆਪਣੇ ਆਪ ਦੇ ਲਈ ਤਾਂ ਮਰਿਆ ਪਰੰਤੂ ਖੁਦਾ ਦੇ ਲਈ ਜਿਸੂ ਵਿਚ ਜੀਵਨੁੰ ''ਪਾਪ ਦੇ ਲਈ ਤਾਂ ਮਰਿਆ ਪਰੰਤੂ ਖੁਦਾ ਦੇ ਲਈ ਜਾਏ ਹਾਂ ਜਾਏ ਹਾਂ (ਰੋਮੀਆਂ 6:16)। ਸਾਨੂੰ ਧਾਰਮਿਕਤਾ ਦੇ ਦਾਸ ਬਣਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਨੂੰ ਪਾਪ ਤੋਂ ਅਤੇ ਪਾਪ ਦੀ ਗੁਲਾਮੀ ਤੋਂ ਛੁਡਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ (ਰੋਮੀਆਂ 6:13, 16, 19, 22)। ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕਿਰਪਾ ਦੇ ਮਾਫ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਛਾਇਦਿਆਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹਾਂ, ਸ਼ਰਵਾ ਦੇ ਨਹੀਂ (ਰੋਮੀਆਂ 6:15) ਸਾਨੂੰ ਪਾਪ ਤੋਂ ਅਜਾਦ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਪਾਪ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ। ਪਾਪ ਗੁਲਾਮ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਅਜ਼ਾਦੀ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ (ਯੂਹੇਨਾ 8:34)। ਇਸ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਅੱਗੇ ਤੋਂ ਪਾਪ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸਗੋਂ ਪਾਪ ਲਈ ਮਰੇ ਰਹਿ ਕੇ ਧਾਰਮਿਕਤਾ ਦੇ ਲਈ ਜਿੰਦਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਪਾਪ ਤੋਂ ਅਜਾਦ ਹਾਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਬਪਤਿਸਮੇ ਵੇਲੇ ਦਿਲੋਂ ਹੁਕਮ ਮੰਨਿਆ ਸੀ (ਰੋਮੀਆਂ 6:4-6, 17, 18)।

ਸਾਰ

ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਇਤਾਂ ਵਿਚ ਪੌਲਸ ਨੇ ਬਪਤਿਸਮੇ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਬਿੰਦੂ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਾਡਾ ਪੁਰਾਣਾ ਜੀਵਨ ਖਤਮ ਅਤੇ ਨਵਾਂ ਜੀਵਨ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਜਿਸੂ ਦੇ ਨਾਲ ਮਨ ਤੋਂ ਦਢਨਾਏ ਜਾਣ ਅਤੇ ਜੀ ਉੱਠਣ ਦੀ ਸੰਗਤ ਦੇ ਕਾਰਣ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਬਪਤਿਸਮੇ ਦਾ ਕੰਮ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨਾਲ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਬਦਲਾਅ ਲਿਆਉਣਾ ਹੈ ਪਰ ਜਦੋਂ ਇਹ ਸਮਝਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਇਹ ਤਬਦੀਲੀ ਆਉਣਾ ਸਾਡੇ ਰੂਹਾਨੀ ਤੌਰ ਤੇ, ਬਪਤਿਸਮੇ ਦੇ ਕੰਮ ਨਾਲ ਜਿਸੂ ਦੇ ਦਢਨਾਏ ਜਾਣ ਅਤੇ ਜੀ ਉੱਠਣ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਨਾਲ ਸੰਭਵ ਹੈ, ਤਾਂ

ਪੁਰਾਣਾ ਜੀਵਨ ਖਤਮ ਹੋ ਕੇ ਇਕ ਨਵਾਂ ਜੀਵਨ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਏਗਾ।

ਟਿੱਪਣੀਆਂ

¹ਡਰਲਸ ਜੇ. ਮੁ. ਦ ਐਪਿਸਟਲ ਟੂ ਦ ਰੋਮਨਸ, ਦ ਨਿਊ ਇੰਡਰਨੈਸ਼ਨਲ ਕਮੈਂਟਰੀ ਆਫ ਦ ਨਿਊ ਐਸਟਾਮੈਂਟ, ਸਧਾ. ਅੰਕ. ਨੇਡ ਬੀ. ਸਟੋਨਹਾਊਸ, ਐੱਛ. ਐੱਛ. ਬਰੂਸ, ਐੱਡ ਗੋਰਡਨ ਡੀ. ਫੀ (ਗ੍ਰੌਡ ਰੈਪਿਡਸ ਮਿਸ਼ੀਨਾਂ: ਵਿਲੀਅਮ ਬ੍ਰੂਮਿਲੇ ਈਰਡਮੈਂਸ ਪਬਲਿਸਿੰਗ ਕੰ., 1996), 362. ²ਐੱਡਰਸ ਨਾਇਗ੍ਰੂਨ ਕਮੈਂਟਰੀ ਆਨ ਰੋਮਨਸ, ਅਨੁਵਾਦ ਕਾਰਲ ਸੀ. ਰਸਮੁਸੇਨ (ਫਿਲਾਡੈਲੀਆ: ਮੁਹਲੇਨਬਰਗ ਪ੍ਰੈਸ, 1949), 233. ³ਉਹੀ 234.

ਦਫਨਾਏ ਗਏ ਅਤੇ ਜੀ ਉੱਚੇ (ਰੋਮੀਆਂ 6:4)

ਬਪਤਿਸਮੇ ਵਿਚ ਯਿਸੂ ਦੇ ਨਾਲ ਦਫਨਾਏ ਜਾਣ ਅਤੇ ਜੀ ਉੱਠਣ ਦੇ ਕੀ ਅਰਥ ਹਨ? ਬਪਤਿਸਮੇ ਦਾ ਕੰਮ ਉਦੋਂ ਪੂਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦ ਅਸੀਂ ਪਾਣੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦਫਨਾਏ ਜਾ ਕੇ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿੱਕਲਦੇ ਹਾਂ। ਬਹੁਤ ਲੇਖਕ ਐਵਰੈਂਟ ਐਫ. ਹੈਰਿਸਨ ਦੀ ਇਸ ਵਿਆਖਿਆ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਨ ‘‘ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ [ਰੋਮੀਆਂ 6 ਵਿਚ ਪੌਲਸ] ਬਪਤਿਸਮੇ ਦੇ ਪਾਣੀ ਅੰਦਰ ਦੇਗੀ ਦੇ ਛੁਬੋਏ ਜਾਣ ਵਿਚ, ਭਾਵੇਂ ਪਲ ਭਰ ਲਈ ਹੈ, ਮਸੀਹ ਦੇ ਨਾਲ ਦਫਨਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ।’’

ਟਿੱਪਣੀਆਂ

¹ਐਵਰੈਂਟ ਡਰਗਿਏਸਨ ਹੈਰੀਸਨ, ²ਇ ਐਕਸਪੋਜ਼ਿਟਰ'ਜ਼ ਬਾਈਬਲ ਕਮੈਂਟਰੀ, ਜਿਲਦ 10, ਰੋਮਨਸ-ਗਲੋਬਸਅੰਜ, ਸਧਾ. ਅੰਕ. ਫ੍ਰੈਂਕ ਬੀ. ਗੋਬਲੇਨ (ਗ੍ਰੌਡ ਰੈਪਿਡਸ, ਮਿਸ਼ੀਨਾਂ: ਜੋਂਡਰਵਨ ਪਬਲਿਸਿੰਗ ਹਾਊਸ, 1976), 69.